

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

www.vrom.nl

Gecertificeerde Bouwbesluittoets: conclusies praktijkproef

Datum
Kenmerk
DBO2007072593

Geachte voorzitter,

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de stand van zaken van de certificatie van de Bouwbesluittoets. Met dit certificaat¹ kan op vrijwillige basis de toets op de bouwtechnische voorschriften uit het Bouwbesluit worden verricht door een gecertificeerd bureau, waar deze nu nog uitsluitend wordt verricht door gemeenten.

Op basis van, in opdracht van mijn ministerie uitgevoerde, praktijkproeven kom ik tot de conclusie dat het ontwikkelde certificaat voldoende kwaliteitsborgen biedt om een en ander verder in de praktijk toe te passen. Daarnaast ben ik van mening dat het certificaat een impuls geeft aan de professionalisering van de bouwplantoetsing, niet alleen in de markt maar ook bij gemeenten. Voorts kan de potentiële verkorting van de bouwvergunningsprocedure bijdragen aan de versnelling van de woningbouwproductie.

De gecertificeerde toets biedt mijns inziens ook een antwoord op de ongewenste lappendeken van lokale erkenningsregelingen bij de bouwplantoetsing die de laatste tijd is ontstaan in verscheidene gemeenten (zoals onder meer in Boekel, Heerenveen en andere).

Aanleiding brief

Certificatie is geen nieuw verschijnsel in de bouwregelgeving. Het Bouwbesluit geeft sinds 1992 aan het gebruik van certificaten voor bouwproducten bij de aanvraag van de bouwvergunning een wettelijke status. In 1997 is in het kabinetsstandpunt met betrekking tot het MDW-project Bouwregelgeving toegezegd, dat samen met de bouwpraktijk wordt onderzocht hoe procescertificaten ingezet kunnen worden om de vergunningsprocedure te ontlasten.

In mei 2002 is door mijn ambtsvoorganger aan uw Kamer de brief Modernisering Bouwregelgeving 2002-2006 (Kamerstuk 28 325, nr. 20) gezonden. In deze brief werd een aantal maatregelen aangekondigd, die gericht zijn op vereenvoudiging van de bouwregelgeving en de bevordering van een juiste toepassing daarvan. Doel van deze moderniseringslag is de vermindering van administratieve lasten, de verbetering van de dienstverlening aan burgers en bedrijven en tegelijkertijd het verbeteren van de kwaliteit van het bouwen.

Het certificaat van de bouwtechnische toets is toen genoemd als mogelijkheid om de kwaliteit van de bouwaanvragen en van bouwwerken te bevorderen.

Daarna is samenwerking met marktpartijen en gemeenten een praktijkproef gestart, die bedoeld was om te bezien of het idee van een dergelijk certificaat in de praktijk werkt en of het beoogde systeem van certificatie voldoende waarborg biedt dat dit op een juiste wijze gebeurt. De praktijkproef is in twee fasen

¹ Onder certificatie wordt hier mede eventuele accreditatie verstaan.

uitgevoerd. Een derde fase, gericht op het verder stimuleren van de vrijwillige toepassing, is thans in uitvoering.

In de brief over de Bouwregelgeving 2002–2006 (Kamerstuk 28 325 Nr. 47) van november 2006 heeft mijn ambtsvoorganger u geïnformeerd over de voortgang van de praktijkproeven.

In deze brief komen achtereenvolgens de resultaten van de respectieve praktijkproeven aan de orde, de conclusies die daaruit kunnen worden getrokken en zal het vervolg van de activiteiten worden toegelicht.

Doel en werkwijze van de gecertificeerde Bouwbesluittoets

De praktijkproef is gestart met de verwachting dat met de gecertificeerde Bouwbesluittoets sneller, beter en goedkoper kan worden getoetst.

Het certificaat biedt een (vrijwillig) alternatief voor de gemeentelijke toets. Een aanvrager van een bouwvergunning kan kiezen voor de gemeentelijke toets of voor het alternatief, namelijk het in de arm nemen van een gecertificeerd bureau. Voor de aanvrager betekent dit dat de toets op de bouwtechnische voorschriften al tijdens het ontwerpproces kan geschieden en niet als het ontwerp vrijwel definitief is, zoals in de huidige situatie. Dit betekent een grote efficiëncyslag in de ontwerpfase. De private toetsers leggen zijn bevindingen in een toetsrapportage vast, die wordt bijgevoegd bij de aanvraag om een bouwvergunning bij de gemeente. De gemeente accepteert deze rapportage als voldoende bewijs dat aan de bouwtechnische voorschriften zal worden voldaan en zal het plan niet meer bouwtechnisch inhoudelijk toetsen. Hiertoe is een wijziging van de Woningwet noodzakelijk (zie onder).

Vanuit de markt wordt gevraagd om een alternatief voor de gemeentelijke controle, dat sneller kan plaats vinden en meer tegemoetkomt aan de dynamiek van het bouwproces, waarbij vooraf duidelijk is op welke wijze wordt getoetst. Certificering van de bouwplantoets komt hieraan tegemoet en geeft tevens invulling aan een meer heldere verdeling van verantwoordelijkheden tussen aanvrager en gemeente.

In meer algemene zin kan certificatie worden opgevat als een uitdrukking van het zelfregulerend vermogen van de samenleving. De mate waarin en de wijze waarop de wetgever gebruik kan maken van deze vorm van zelfregulering is verwoord in het kabinetsstandpunt accreditatie en certificatie (Kamerstukken II 2003/04, 29 304, nr. 1). Een wettelijke basis voor de gecertificeerde Bouwbesluittoets past goed in één van de varianten, die het kabinetsstandpunt onderscheidt, namelijk de toezichtsondersteuningsvariant.

Het stelsel van certificering in de bouw, dat mede door mijn ministerie is vormgegeven, kent voldoende kwaliteitswaarborgen om de kwaliteit van de private toetsing te borgen. Een en ander is vastgelegd in de Beoordelingsrichtlijn (BRL) behorende bij de certificeringregeling. Een BRL is het onderliggend normatief document waarin de vereisten aan de certificaathouder zijn geformuleerd en waarin is vastgelegd op welke wijze het private toezicht wordt uitgevoerd.

Resultaten Praktijkproeven

In 2003 is een praktijkproef gestart die in twee fasen is uitgevoerd. Een uitgebreid verslag van deze praktijkproef is te lezen in de bijgevoegde rapportage. In deze brief wordt kort ingegaan op de werkwijze en de resultaten.

In de *eerste fase* is vooral de deugdelijkheid van de Beoordelingsrichtlijn beproefd. Twintig particuliere bureaus en 2 gemeenten hebben een proefprocedure doorlopen om het certificaat te behalen. Zij toonden aan te voldoen aan alle procesvereisten en de kwaliteitseisen die aan de medewerkers van de toetsbureaus worden gesteld. Zij toetsten een viertal gerealiseerde en vergunde bouwplannen waarin opzettelijk fouten waren aangebracht. Zij bleken alle fouten uit de plannen te halen.

In de *tweede fase* is vooral bezien hoe de gecertificeerde toets in de praktijk werkt, waarbij de communicatie tussen toetsers, opdrachtgever en de gemeente centraal stond. Hierin werd in een aantal "real life" situaties de gecertificeerde toets op de Bouwbesluitvoorschriften uitgevoerd. De gemeenten en de proefgecertificeerde bureaus werkten hier parallel. Naderhand werden de resultaten van beide exercities met elkaar vergeleken.

Op basis van de ervaringen in de eerste en tweede fase van de Praktijkproef kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

Het systeem van certificatie blijkt voldoende waarborgen te bieden voor de kwaliteit van de toets en de onafhankelijkheid van de gecertificeerde bureaus.

In fase 2 van de praktijkproef bleek de communicatie tussen gemeente en gecertificeerde toetsers op vanzelfsprekende wijze te verlopen. Tevens bleken de resultaten van de gemeentelijke toets en de gecertificeerde toets overeen te komen.

De gecertificeerde toetsers legt zijn bevindingen bij de toetsing van een bouwplan vast in een toetsrapportage. Op deze wijze wordt inzichtelijk hoe de toetsing heeft plaatsgevonden en wat het resultaat per relevant artikel uit het Bouwbesluit is. Gemeenten beoordeelden deze rapportage als een adequate manier om aannemelijk te maken dat het bouwwerk zal gaan voldoen aan de bouwtechnische voorschriften (zoals de formulering in de Woningwet luidt).

Uit consultatie van de markt is duidelijk naar voren gekomen dat certificering alleen tot de beoogde resultaten leidt, indien wordt gekozen voor een model waarbij het certificaat voldoende bewijslast levert voor het verlenen van de bouwvergunning (voor wat betreft de bouwtechnische eisen). Het is de bedoeling dat het certificaat eenzelfde werking krijgt als een Erkende Kwaliteitsverklaring (EKV). Bij indiening onder certificaat zou de gemeente slechts toetsen of aan de voorwaarden van de beoordelingsrichtlijn is voldaan (toepassingsgebied en juiste toepassing van de voorschriften in de beoordelingsrichtlijn). Een inhoudelijke toetsing van de gegevens en bescheiden door de gemeente zou dan niet meer zijn toegestaan conform het 'EKV-model'.

Hierbij kan worden aangetekend dat het in de huidige situatie het de gemeente vrij staat om het toetsingsrapport te accepteren als een manier om aan te tonen dat het bouwwerk zal voldoen aan de bouwtechnische voorschriften. Uit de praktijkproeven is gebleken dat gemeenten het toetsingsrapport waarderen als een zeer complete en adequate wijze van bouwvergunningaanvraag.

De resultaten van de beide praktijkproeven zijn voor mij voldoende aanleiding om door te gaan met de introductie van de gecertificeerde bouwplantoets als alternatief voor de bestaande traditionele bouwplantoets door de gemeente.

Afstemming met marktpartijen en gemeenten

De resultaten van de praktijkproef zijn ingebracht in het Overlegplatform Bouwregelgeving (OPB). Het OPB is het overlegplatform van de bouwpartners, dat de minister van WWI periodiek adviseert over bouwregelgevingvraagstukken. Vanuit dit overlegorgaan is positief gereageerd op het voorstel om certificatie een rol te geven bij de bouwplantoetsing. Men adviseerde het certificaat breder bekend te maken en het gebruik ervan te stimuleren bij marktpartijen en gemeenten. Hierbij is wel de suggestie gedaan om ook in de derde fase van de praktijkproef aandacht te besteden aan de kwaliteit van de Beoordelingsrichtlijn, vooral op het punt van de verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid van de certificaathouder en onder welke voorwaarden een ontwerp bureau ook de 'eigen' plannen zou kunnen toetsen.

Lokale vormen van 'certificatie'

In navolging op de gemeente Boekel, komen steeds meer gemeenten (Heerenveen, Epe, Son en Breugel, Blaricum) met ideeën over varianten op een 'baliebouwvergunning'. De bedoeling hiervan is de dienstverlening aan de burger te verbeteren, door het sneller verlenen van de bouwvergunning, meestal door een minder intensieve controle van een aanvrager met een goede staat van dienst. In een brief aan Boekel heeft mijn ambtsvoorganger aangegeven op zich sympathiek te staan tegenover dat streven, maar dat er ook ongewenste neveneffecten zijn.

Doordat gemeenten zich beperken tot het toetsen van constructieve veiligheid en brandveiligheid, komt de naleving van Bouwbesluitaspecten die te maken hebben met gezondheid, energiezuinigheid en bruikbaarheid in gevaar, waardoor het toezicht zich niet meer verhoudt tot de bedoelingen van de wetgever. Daarnaast acht ook ik het ongewenst dat iedere gemeente voor zich een eigen vorm van "certificatie" of erkenning gaat ontwerpen, waarvan de kwaliteit niet altijd duidelijk is. Voorts ontstaat er geen gelijk speelveld, aangezien in sommige gevallen beroepsgroepen worden uitgesloten, bijvoorbeeld omdat de regeling beperkt wordt tot lokale architecten. Hierdoor dreigt een ongewenste lappendeken aan regelingen te ontstaan, met alle negatieve gevolgen van dien voor het bedrijfsleven.

Als mogelijkheid om hieraan een halt toe te roepen en toch aan de wens van de markt tegemoet te komen om stroperige procedures te verminderen, zou snel na afronding van de praktijkproeven de certificatie van de Bouwbesluittoets geïntroduceerd kunnen worden.

Vervolgtraject 2007

Uit de praktijkproeven is mijns inziens gebleken dat het certificaat een zinvolle en betrouwbare manier van toetsen is. Deze nieuwe manier van toetsen, mede vanwege de grotere duidelijkheid in de verantwoordelijkheidsverdeling, verdient een bredere toepassing. Derhalve heb ik het voornemen om de certificatie wettelijk te implementeren.

Stimuleren van vrijwillige toepassing en communicatie

In 2007 is reeds een derde serie proeven gestart, die tot begin 2008 zullen doorlopen. Specifiek wordt beoogd het stimuleren van de vrijwillige toepassing van certificering door bouwpraktijk en gemeenten. Daartoe dient ook de intentieverklaring die 25 september door een aantal partijen zal worden getekend. Met ondertekening van de intentieverklaring verklaren partijen de toepassing van het certificaat actief uit te dragen en de toepassing te ondersteunen.

Vanuit het ministerie zal tevens actief gezocht worden naar gemeenten en marktpartijen die willen meewerken aan het in de praktijk beproeven van onder certificaat getoetste bouwplannen. Er zijn reeds contacten met diverse gemeenten gelegd.

Aanzet voor wettelijke implementatie

Binnenkort kan worden gestart met het in kaart brengen van de wijze waarop certificering kan worden verankerd in de Woningwet. Voor alle duidelijkheid: de wettelijke verplichting strekt niet tot een verplicht gebruik maar een verplichte *acceptatie* door de gemeente in het geval dat aanvrager zijn bouwaanvraag onder certificaat indient. Het doel is om certificering als volwaardig alternatief naast de bouwplantoets door de gemeente mogelijk te maken.

Bij de uitwerking van de wettelijke implementatie zullen enkele vraagpunten worden meegenomen, zoals de vraag wat de effecten zijn van de invoering van de gecertificeerde bouwplantoets op de handhaving en de overige wettelijke taken van de gemeente en de gevolgen voor de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid conform het OPB-advies.

Voorjaar 2008 wordt aan uw Kamer gerapporteerd over de mogelijke wijze van wettelijke implementatie. Na akkoord zal het wetsvoorstel hiertoe worden aangeboden aan de Tweede Kamer.

De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie,

Drs. Ella Vogelaar

Directoraat Generaal WWI
Beleidsontwikkeling
Cluster Bouwkwaliteit

Rijnstraat 8
Postbus 30941
2500 GX Den Haag
Interne postcode 220

Rapportage

Praktijkproef Certificering van de toets op het
Bouwbesluit

M. van den Broeke

1	Inleiding	3
2	Achtergrond, doel en opzet praktijkproef	4
2.1	Doel van de praktijkproef	6
2.2	Opzet van de praktijkproef	7
2.3	Resumé Eerste Fase	8
2.3.1	Opzet eerste fase	8
2.3.2	Resultaten eerste fase	9
3	Opzet en resultaten Tweede Fase	10
3.1	Opzet Tweede Fase	10
3.1.1	Toets op kwaliteit en eenduidigheid	10
3.1.2	Veelvoorkomende bouwwerken	11
3.2	Resultaten Tweede Fase	11
3.2.1	Resultaten real life proeven	12
4	Conclusies en vervolgvragen	13

1 Inleiding

In de periode november 2003 tot december 2006 is een praktijkproef uitgevoerd inzake het onder certificaat toetsen van bouwplannen door private partijen. De praktijkproef is uitgevoerd in twee fases.

In de eerste fase is met 21 deelnemende bedrijven en gemeenten getoetst of een private toets van bouwplannen, op basis van een certificeringsregeling, ten opzichte van de huidige situatie leidt tot kwalitatief gelijkwaardige of betere bouwplantoetsing en of de hiertoe ontwikkelde beoordelingsrichtlijn (BRL) afdoende is. De tweede fase heeft bestaan uit een aantal zogenoemde real life proeven met gemeenten en gecertificeerde toetsers. Zij hebben in overleg een aantal aanvragen om bouwvergunning beoordeeld. De resultaten van dit proces zijn vervolgens geëvalueerd

Deze rapportage is een verslag van de werkzaamheden, bevindingen en conclusies van de tweede fase van de Praktijkproef Gecertificeerde Bouwplantoets. In hoofdstuk 2 van deze rapportage wordt als eerste beschreven wat de aanleiding en achtergrond van de proef is, op welke wijze de praktijkproef is ingericht en uit welke onderdelen deze heeft bestaan. In hoofdstuk 2 wordt tevens kort ingegaan op de resultaten van de eerste fase. Hoofdstuk 3 beschrijft vervolgens de resultaten van de tweede fase van de proef. Op basis van de resultaten uit de eerste en tweede fase van de praktijkproef worden in hoofdstuk 4 algemene conclusies en vervolgvragen geformuleerd.

2 Achtergrond, doel en opzet praktijkproef

In de beleidsbrief Agenda bouwregelgeving 2002-2006, zoals door de toenmalige Staatssecretaris Remkes in april 2002 aan de Kamer aangeboden, is aangekondigd dat de mogelijkheden zullen worden onderzocht om op basis van certificering de publieke en private verantwoordelijkheden in de bouw te verhelderen.

Op basis van certificering kan de toets op bouwtechnische voorschriften, die nu geheel onder verantwoordelijkheid van de gemeente wordt gedaan, door marktpartijen in de bouwsector uitgevoerd. Wanneer er bij marktpartijen een behoefte bestaat om te komen tot een certificeringsregeling bestaat de mogelijkheid de navolgende procedure te doorlopen.

Een of meer marktpartijen verzoeken een certificerende instelling (CI) de ontwikkeling van een dergelijke certificeringsregeling inhoudelijk en procedureel te begeleiden. In de bouw is een aantal CI's, die hiervoor door de Raad voor Accreditatie (RvA) zijn erkend. De CI stelt in eerste instantie een College van Deskundigen (CvD) samen, waarin alle belanghebbende partijen zijn vertegenwoordigd. Het CvD stelt dan een zogenoemde beoordelingsrichtlijn (BRL) op en vast. De CI voert hierbij de pen. Een BRL is een normatief document met kwaliteitseisen op basis waarvan uiteindelijk certificaten kunnen worden uitgereikt.

Het initiatief voor de ontwikkeling van de certificeringsregeling wordt gemeld bij de Harmonisatie Commissie Bouw, die toetst of niet elders sprake is van soortgelijke initiatieven en of er sprake is van een evenwichtige belangenvertegenwoordiging in het CvD. Na vaststelling door het CvD wordt de BRL onderworpen aan een onafhankelijke inhoudelijke en procedurele toets door de Technische Commissie en de HCB, die beiden door de Stichting Bouwkwiteit worden gefaciliteerd. Bij de procedurele toets behoort eveneens de toets door de RvA, die beoordeelt of op basis van de kwaliteitseisen in de BRL toezicht op de certificaathouders door de CI en toezicht van de RvA op de CI's goed kan plaats vinden.

In het geval dat de BRL technisch en inhoudelijk wordt aanvaard, is er sprake van een zogenoemde Erkende Kwaliteitsverklaring. Het gebruik van certificaten, die zijn gebaseerd op een Erkende Kwaliteitsverklaring hebben een publiekrechtelijke doorwerking. Immers, op grond van de Woningwet en het Bouwbesluit wordt het gebruik bouwproducten met een dergelijk certificaat beschouwd als voldoende bewijs dat aan de bouwtechnische voorschriften wordt voldaan.

Met de gecertificeerde Bouwbesluittoets doet certificering zijn intrede op een terrein waar tot dusver alleen de overheid een rol speelde. Er zal daarom aangetoond moeten worden dat er voldoende kwaliteitswaarborgen zijn ingebouwd. Het vertrouwen in het systeem zal hierdoor groter zijn en daarmee het maatschappelijke en bestuurlijke draagvlak.

Naast de bouwbesluittoets zijn bovendien meerdere controles nodig voordat een bouwvergunning kan worden verleend (denk aan o.a. Ruimtelijke Ordening en Welstand). Bovendien dient er na de verlening van de bouwvergunning in de fase van uitvoering ook nog het nodige toezicht, en in sommige gevallen ook handhaving, te worden uitgevoerd. Deze controles maken geen onderdeel uit van de gecertificeerde Bouwbesluittoets.

Het onder certificaat laten uitvoeren van de Bouwbesluittoets ondersteunt de gemeente dus bij haar taken, maar wanneer de toets door een private partij wordt uitgevoerd dient nog wel aandacht te worden besteed aan de wijze waarop dit deel van het vergunningverleningproces aansluit op de overige delen die onder de verantwoordelijkheid vallen van de gemeente.

In dit verband is besloten een praktijkproef in te richten om te bezien of, en op welke wijze de preventieve toets op het Bouwbesluit onder certificaat kan worden gebracht.

Het doel van het certificaat zelf is tweeledig:

- Het verhogen van de kwaliteit van de toets op het Bouwbesluit en daarmee afgeleid de kwaliteit van het bouwen in Nederland.
- Het terugdringen van administratieve en bestuurlijke lasten bij respectievelijk het bouwbedrijfsleven en de gemeentelijke overheid, doordat met het overleggen van een toetsrapportage het aantal communicatiemomenten tussen aanvrager en gemeentelijke toetser over de bouwkundige toets kan worden beperkt.

Intermezzo administratieve lasten

In 2003 is door Sira consulting in opdracht van het ministerie van VROM onderzoek gedaan naar de omvang van de administratieve lasten van de aanvraag voor bouwvergunning¹. Daarbij zijn vier onderdelen van een aanvraag onderscheiden:

1. Vooroverleg;
2. Aanvraagformulier bouwvergunning;
3. Afronden bouwaanvraag en bezwaarprocedure;
4. Bouwproces en oplevering.

De winst voor de beperking van de administratieve lasten is met het certificeren van de toets op het Bouwbesluit voornamelijk te halen op het gebied van informatieuitwisseling. Enerzijds is er minder communicatie nodig tussen aanvrager en gemeentelijk toetser en anderzijds zullen (kopieer)kosten worden vermeden indien één en hetzelfde bedrijf zowel indiener als toetser kan zijn. Ongeveer 10-15% van de administratieve lasten komt, volgens het onderzoek van Sira, voor rekening van het vooroverleg. Wanneer dit vooroverleg efficiënter kan worden gevoerd zijn deze lasten te beperken.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat ongeveer 70% van de lasten voor rekening komen van het indienen van de aanvraag (aanvraagformulier bouwvergunning). De indiening van de aanvraag kan verdeeld worden in:

- Het toetsen van de bouwvergunning aan de geldende indieningsvereisten;
- Het overleggen van plattegronden;
- Het overleggen van detail/doorsnede tekeningen;
- Het overleggen van rapportages over omgeving, bodem en veiligheid;
- Het overleggen van berekeningen over het bouwwerk, bouwconstructie en de toegepaste materialen;
- Het overleggen van informatie over het bouwwerk en de toegepaste materialen;
- Het invullen van de betreffende gegevens op het aanvraagformulier.

De meeste administratieve lasten worden veroorzaakt door het overleggen van berekeningen over het bouwwerk en rapportages over omgeving, bodem en veiligheid. De winst in dit traject is met name te behalen in de kosten voor reproductie. Wanneer alle onderdelen worden getoetst door één toetser hoeft de aanvrager slechts één set (in plaats van zes sets) met alle stukken van de aanvraag aan te leveren.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat ontwerpers zich laten certificeren en zo eveneens de communicatie tussen indiener en toetser (één en hetzelfde bedrijf) wordt vergemakkelijkt. Tevens impliceert certificatie dat bouwwerken die in dezelfde vorm op verschillende plaatsen worden gerealiseerd (bijvoorbeeld in systeembouw) eenmalig kunnen worden getoetst. Deze lastenbeperking zal zich met name manifesteren in een vermindering van de faalkosten in de bouw (deze zijn landelijk 7 à 8% van de bouwkosten).

¹ *Meting administratieve lasten aanvraag bouwvergunning*, drs.ing. P.M.H.H. Bex (Sira Consulting), drs. J.G. van der Tang (CGE&Y), Nieuwegein, 1 augustus 2003.

Mogelijke kandidaten om gecertificeerd te worden zijn enerzijds gespecialiseerde en onafhankelijke toetsbureaus die in opdracht van een initiatiefnemer een bouwplan toetsen. Anderzijds kunnen dat adviseurs en projectontwikkelaars zijn die (onder voorwaarden) hun eigen plannen toetsen. Daarnaast is het voor gemeenten ook mogelijk zich te laten certificeren.

De initiatiefnemer heeft de keuze of hij zijn plan door een certificaathouder of door de gemeente op het Bouwbesluit laat toetsen. Die laatste mogelijkheid blijft bestaan. Er wordt immers nadrukkelijk gesproken over een vrijwillige vorm van certificering. In het geval de toets door een private partij wordt uitgevoerd wordt de rapportage gezien als het bewijsmateriaal voor de gemeente waarmee aannemelijk wordt gemaakt dat aan het Bouwbesluit wordt voldaan.

2.1 Doel van de praktijkproef

Het ministerie van VROM heeft het initiatief genomen om de Beoordelingsrichtlijn voor het toetsen van bouwplannen aan het Bouwbesluit (in feite het normatieve document dat ten grondslag ligt aan gecertificeerde Bouwbesluittoets) in concept te laten ontwikkelen. VROM heeft daartoe Onderzoeksinstituut OTB van de TU Delft en SKW (een certificeringsinstelling in de bouw met ervaring met het ontwikkelen van BRL-en) opdracht voor de ontwikkeling van de concept-BRL gegeven. De begeleidende werkgroep bestond uit 14 partijen, waaronder VROM. Om te bezien of de ontwikkelde concept-BRL zou zorgen voor het beoogde effect is besloten een praktijkproef in te richten.

Het doel van deze praktijkproef is driedelig:

1. **test op de inhoud van de concept-BRL**: kunnen op basis hiervan partijen worden gecertificeerd en is daarmee geborgd dat dit terecht gebeurt? Met andere woorden: kan ervan worden uitgegaan dat partijen die zijn gecertificeerd bouwplannen toetsen met de verwachting dat dit daadwerkelijk correct gebeurt?
2. het nagaan van de **effecten van het certificaat** in het gebruik bij zowel de initiatiefnemers die gebruik (laten) maken van de private toets als de gemeentelijke overheid in het kader van de vergunningprocedure. Met andere woorden: gaat de gecertificeerde toets inderdaad minstens even goed, dan wel beter, sneller en goedkoper, zodat dit een alternatief kan vormen voor de gemeentelijke toets?
3. het nagaan en het bevorderen van **draagvlak** voor de mogelijkheid van een private toets.

Uiteindelijk zal op basis van de evaluatie van de praktijkproef een weloverwogen beslissing genomen moeten kunnen worden, om al dan niet de certificeringregeling van rijkswege te erkennen, inclusief een eventuele juridische doorwerking dat gemeenten geen rol meer vervullen bij het toetsen van bouwplannen² op het Bouwbesluit wanneer deze plannen zijn getoetst door private certificaathouders.

² Of en op welke wijze dit zal worden geïmplementeerd is tevens punt van onderzoek in de praktijkproef.

2.2 Opzet van de praktijkproef

In de proef is “geoevend” met het certificaat en zijn toepassing. Aangezien het testen van de doelstellingen een nogal complexe opgave is, waarbij partijen met verschillende belangen dienen te worden betrokken, is de proef in een aantal fasen opgedeeld. Het aantal en de volgorde van de fasen komt overeen met de drie doelstellingen van de praktijkproef.

1. In de eerste fase is de inhoud van de concept-BRL (doelstelling 1) getest. Specifiek aandachtspunt hierbij is het ontbreken van een algemeen en eenduidig toetsingsprotocol (d.w.z. de wijze waarop de toets inhoudelijk wordt uitgevoerd). De concept-BRL schrijft nu voor dat potentiële certificaathouders over een eigen toetsingsprotocol dienen te beschikken.
2. De tweede fase had een tweezijdig karakter.
Enerzijds is in de tweede fase de idee van de gecertificeerde Bouwbesluittoets nader uitgewerkt en is gezocht naar aansluiting bij de praktijk (dit als voortzetting van de eerste fase). Aspecten die zijn meegenomen in de hieronder vallende projecten zijn de *kwaliteit* van de private toets; de *kosten* van de private toets en de *doorlooptijd* van een vergunningaanvraag; de kwaliteit en de eenduidigheid van de toetsrapportage en de communicatie tussen gemeente en gecertificeerd toetsers over de later aan te leveren stukken.
De kwaliteit is beoordeeld door fouten in te toetsen plannen aan te brengen. De deelnemers dienden ten minste deze fouten in de bouwplannen te signaleren om voldoende kwaliteit te kunnen aantonen. De kosten van de toets en de doorlooptijd zijn vastgesteld door middel van een evaluatie waarbij de deelnemers de benodigde tijd voor het toetsen van de plannen hebben aangegeven.

Anderzijds is een aantal cruciale beleidsmatige zaken verder uitgewerkt en is gewerkt aan mogelijkheden voor een politieke en bestuurlijke vertaling van de gehele proef. Inhoudelijk gaat het om het volgende:
  - De mogelijkheden van deelcertificatie (waaronder de vormgeving van het Energiecertificaat en de mogelijke rol van certificatie bij constructie veiligheid);
  - De meer principiële vraag hoe de relatie tussen gemeente en gecertificeerd toetsers zal zijn (welke rol voor de bouwvergunning bij certificatie).
3. De derde doelstelling van de proef: draagvlakcreatie en bevordering, is in beide voorgaande fasen van de proef meegenomen, door een zo breed mogelijke deelneming aan de praktijkproef.
Dit onderdeel komt nadrukkelijk nader aan de orde in de, in 2007 nog uit te voeren, derde fase.

2.3 Resumé Eerste Fase

2.3.1 Opzet eerste fase

Naar aanleiding van oproepen op de VROM-site, in Cobouw en via de BNA en de ONRI hebben ruim 150 organisaties zich aangemeld voor deelname aan de praktijkproef. Uit deze aanmeldingen zijn aanvankelijk vier gemeenten en eenentwintig bureaus geselecteerd, waarvan uiteindelijk negentien bureaus en 2 gemeenten de proef hebben afgerond. Bij de selectie van de bureaus is rekening gehouden met ervaring, omvang en expertise van het bureau. Er is gestreefd naar een evenwichtige verdeling naar branche en achtergrond van de deelnemers.

De 'toelating' van de deelnemers tot de praktijkproef heeft bestaan uit een audit en het toetsen van een zogenoemd examenplan. Op basis van de resultaten van de audit en de evaluatie van de toetsrapportage van het examenplan is besloten of de deelnemers door mochten gaan met het toetsen van vier vervolgplannen. Daartoe hebben zij een kwaliteitshandboek opgesteld en als onderdeel van de audit een bouwplan getoetst (het zogenoemde 'examenplan'). De doorlooptijd voor de audits en de examenplannen is aanzienlijk langer uitgevallen dan vooraf was ingeschat. Deze vertraging is veroorzaakt doordat aanvankelijk was aangenomen dat een deel van de deelnemers al in het bezit zou zijn van een kwaliteitshandboek of reeds procedures zou hanteren die eenvoudig zouden zijn te verwerken tot een kwaliteitshandboek. In de praktijk bleek echter dat vrijwel alle deelnemers geen kwaliteitshandboek hadden en deze dus nog op moesten stellen. Het opstellen van het kwaliteitshandboek bleek voor de deelnemers niet zo eenvoudig als men had verwacht.

Vervolgens hebben alle deelnemers vier bouwplannen getoetst. De vier plannen zijn vooraf 'bewerkt': per plan zijn tien fouten aangebracht op verschillende onderdelen, met als doel het toetsen van de kennis van de bureaus op die specifieke aspecten. Bij het selecteren van de te toetsen bouwplannen is getracht deze zoveel als mogelijk een weerspiegeling te laten zijn van alle bouwaanvragen. In principe hebben de deelnemers een soortgelijke set van bouwplannen getoetst, waarbij (afhankelijk van de totale hoeveelheid te toetsen bouwplannen) naast grotere bouwplannen ook andere, meer eenvoudige bouwplannen aan de orde zijn gekomen. De in de praktijkproef gebruikte bouwplannen waren afkomstig van diverse gemeenten en door die gemeenten vergund. Een groot deel van de bouwplannen was inmiddels ook al gerealiseerd.

De toetsrapportages zijn vervolgens geanalyseerd op:

- verschillen in beoordeling
- verschillen n.a.v. een referentietoets en
- tijdbesteding.

De deelnemers zijn vervolgens 'gecertificeerd' (feitelijk was geen sprake van officiële certificering, maar van een proefcertificaat) op basis van de audit door een certificerend bureau, het examenplan en de getoetste vervolgplannen.

2.3.2 Resultaten eerste fase

Uit de resultaten van dit deel van de proef is naar voren gekomen dat private partijen goed in staat zijn om bouwplannen op het voldoen aan het Bouwbesluit 2003 te toetsen. Bij alle bouwplannen, die reeds vergund waren door de gemeente, zijn door de private partijen de strijdigheden gevonden die vooraf waren toegevoegd en daarnaast ook strijdigheden die bij de publieke toets niet zijn geconstateerd.

De Beoordelingsrichtlijn bleek op hoofdlijnen te voldoen, maar is naar aanleiding van de ervaringen van de deelnemers aan de eerste fase aangescherpt. De aanpassingen zijn uitgevoerd door de Certificerende Instelling SKW in samenspraak met de begeleidingscommissie die aan de wieg heeft gestaan van de onderhavige concept-BRL. De aanpassingen betroffen met name het verbeteren van de verplichte rapportage op verzoek van de deelnemende gemeenten.

Het format van de toetsrapportage en de aansprakelijkheid zijn verhelderd in de BRL. Voorts is geconformeerd aan het toetsniveau dat is vastgelegd in de Collectieve Kwaliteitsnormering Bouwaanvraag (CKB³). Hierdoor is er sprake van een niveau van toetsen dat overeenkomt met de gemeentelijke toets. De BRL stelt de CKB-toetsniveaus als minimumniveau. Een gecertificeerde toetsers, die overigens in staat moet zijn op het hoogste toetsniveau te toetsen, kan altijd een hoger niveau aanbieden aan de opdrachtgever.

Voorts is in de BRL de mogelijkheid geschapen voor een toets van veelvoorkomende, eenvoudige, bouwwerken (zoals dakkapellen, uitbouwen, etc). Hiervoor is het benodigde kennisniveau lager dan bij het certificaat dat bedoeld is voor alle bouwwerken. De scope 'kleine bouwwerken' is toegevoegd om certificering ook voor kleinere bureaus, die veelal bouwen voor burgers, aantrekkelijk te maken.

Op 11 oktober 2006 heeft de oprichtingsvergadering van het Gezamenlijk College van Deskundigen plaatsgevonden. De BRL 5019 'Bouwplantoetsingen aan het Bouwbesluit' is daarbij vastgesteld. SKW en IKOB/BKB hebben onlangs de procedurele stappen gezet richting de Harmonisatiecommissie Bouw (HCB), Technische Commissie en de Raad van Accreditatie (RvA). De BRL is inmiddels geaccepteerd door de HCB.

Uit de proef kwam ook naar voren dat het voor veel organisaties moeilijk is om opleiding, kennis en ervaring op het gebied van het Bouwbesluit eenduidig aan te tonen. Naar aanleiding hiervan is vanuit marktpartijen inmiddels een specieke post HBO-opleiding "Bouwbesluit toetsers" gestart. Daarnaast bleek dat veel deelnemers niet bekend waren met het opzetten van procedures en kwaliteitshandboeken. Door de certificerende instellingen wordt hier inmiddels op ingespeeld door het begeleiden van organisaties bij certificering en het beschikbaar stellen van voorbeelden van goede kwaliteitshandboeken.

³ Het project Collectieve Kwaliteitsnormering Bouwvergunningen (CKB) is een gemeenschappelijke initiatief van een grote groep gemeenten om de bouwplantoets transparant en vergelijkbaar te maken voor alle betrokkenen. Dit gebeurt door collectieve toetsniveaus vast te stellen die aangeven op welk intensiteitsniveau de onderdelen van het bouwbesluit bij ieder type bouwaanvraag dienen te worden getoetst. Voor meer informatie over het CKB wordt verwezen naar De Vereniging Bouw en Woningtezicht Nederland (VBWTN).

3 Opzet en resultaten Tweede Fase

3.1 Opzet Tweede Fase

3.1.1 Toets op kwaliteit en eenduidigheid

Om de kwaliteit en de eenduidigheid van de toetsrapportage en de communicatie tussen gemeente en gecertificeerd toetsers te toetsen zijn in 2006 drie zogenoemde real life proeven uitgevoerd. Hierbij heeft een gecertificeerde private toetsers parallel aan de toets door de gemeente een bouwplan beoordeeld. In onderstaande tabel zijn de specificaties van deze drie proeven weergegeven.

Gemeente	Toetsers	Project
Heerlen	Satijnplus Architecten	Oprichten Kinderdagverblijf
Moerdijk	Interconcept	Oprichten vrijstaande woning Oprichten timmerfabriek + kantoor
Dalfsen	Adviesburo Nieman	Oprichten Gemeentehuis

Tabel: "real life"-proeven

In de gemeente Heerlen is één bouwplan geselecteerd dat door een onafhankelijke afdeling binnen het ontwerpende architectenbureau is getoetst. De toetsing door het architectenbureau vond parallel aan de bouwplantoets door de gemeente plaats. Na afronding van beide toetsen (september 2006) is een vergelijking van de bevindingen gemaakt, waarbij de gemeente beoordeeld heeft in hoeverre de toetsrapportage afdoende is om de vergunning te verstrekken.

In de gemeente Moerdijk is een tweetal bouwplannen geselecteerd ten behoeve van de praktijkproef. Het betreft in beide gevallen aanvragen om bouwvergunning tweede fase, zodat de toets onder certificaat de gehele procedure afdekt.

Het eerste bouwplan is, vergelijkbaar met de proefprojecten bij andere gemeenten, parallel door de adviseur en de gemeente getoetst. Voor het tweede plan is afgesproken dat de gemeente haar toets zal uitvoeren op basis van de toetsrapportage zonder vooraf naar het bouwplan zelf te kijken. In een eindgesprek zijn de resultaten van beide toetsen besproken.

In de gemeente Dalfsen is het nieuw te bouwen gemeentehuis als proefproject ingebracht. Een onafhankelijk adviesbureau heeft het bouwplan parallel aan de gemeente getoetst. De gemeente heeft vervolgens haar oordeel (al dan niet verlenen van de vergunning) mede gebaseerd op de inhoud van de toetsrapportage. Er is tussentijds overleg geweest tussen toetsers en gemeente bij zowel de ontvankelijkheids- als de bouwtechnische toets. Op basis van de toetsrapportage van gemeente en gecertificeerde toetsers is een notitie opgesteld met daarin de verschillen.

3.1.2 Veelvoorkomende bouwwerken

Naast de proef met de 3 gemeenten wordt een tweede variant beproefd: de veelvoorkomende bouwwerken. Met systeembouwer⁴ Wagenbouw Accomodaties en de leverancier van bruggen Haasnoot Bruggenbouw wordt een systematiek uitgewerkt om te komen tot een standaard set aan technische informatie, benodigd bij een bouwaanvraag. Het uiteindelijke doel van deze proef is om te komen tot een onder certificaat getoetste uniforme bouwaanvraag voor standaard 'producten'. Hiermee wordt bereikt dat identieke bouwwerken (bijvoorbeeld fiets- / voetgangersbruggen) niet bij iedere gemeente opnieuw aan de landelijk geldende technische voorschriften getoetst wordt. De aanvraag om bouwvergunning kan in die gevallen bestaan uit een set informatie ten behoeve van de ruimtelijke toets en een certificaat waarmee wordt aangetoond dat aan het Bouwbesluit 2003 wordt voldaan. Door het niet telkens opnieuw in de vorm van 'maatwerk' moeten aanleveren van technische informatie wordt, en tijdwinst behaald en wordt een kostenbesparing voor de aanvrager bereikt.

De tweede variant van de real life proeven loopt nog door in 2007 (zie hoofdstuk 3), waarbij ook een zogenoemde 'catalogusbouwer' zal deelnemen aan de proef.

3.2 Resultaten Tweede Fase

De resultaten van de tweede fase bevestigen het beeld van de eerste fase. De door private toetsers uitgevoerde ontvankelijkheidstoets komt overeen met de (parallel hieraan uitgevoerde) ontvankelijkheidstoets van de gemeente. De private toetsers zijn hier in een aantal gevallen zelfs strenger dan gemeenten: verschillen ontstaan door gemeentelijke beleid (al dan niet vastgelegd) inzake wel of niet noodzakelijk geachte informatie. Opvallend is dat gemeenten met name ontbrekende gegevens inzake installaties veelal niet opvragen.

Doorlooptijd:

De beschikbare tijd voor de toetsing⁵ is zonder problemen haalbaar voor private partijen. In een aantal gevallen is daarom ook gekozen voor het model waarbij de private partij eerst een toets uitvoert en de resultaten daarvan in een toetsrapportage vastlegt, waarna de gemeente op basis van die rapportage beoordeeld of vergunning kan worden verleend (dit geheel binnen de wettelijke termijnen).

Kwaliteit:

Inhoudelijk is er niet of nauwelijks discussie over het al dan niet juist zijn van de privaat uitgevoerde bouwplantoetsen. Uit de proeven blijkt (wat ook al uit de eerste fase naar voren kwam) dat de private partijen strenger toetsen dan gemeenten. De oorzaak hiervan is gelegen in het uitvoeren van een 'niveau 4'⁶ toets door de private partijen, daar waar gemeenten in het algemeen de CKB-matrix (of een vergelijkbare prioriteitsstelling) als basis aanhouden. Door het toetsen op een lager detailniveau worden enkele (minder belangrijke) details door gemeenten of over het hoofd gezien of geaccepteerd binnen de grenzen van het Bouwbesluit. Op de meest risicovolle aspecten (veiligheid en gezondheid) is echter in alle gevallen overeenstemming tussen gemeente en private toetsers.

⁴ Systeembouw = standaard unit voor tijdelijke huisvesting

⁵ overeenkomend met de wettelijke termijnen die staan voor het toetsen van een bouwplan: 6 weken voor een lichte bouwvergunning en 12 weken voor een reguliere bouwvergunning.

⁶ Hoogste niveau van toetsen volgens de CKB-systematiek. Komt neer op een uitgebreide toets uitgaande van complete herberekeningen e.d.

De deelnemende gemeenten zijn enthousiast over de wijze waarop de resultaten van de bouwplantoets wordt vastgelegd in een toetsrapportage. De rapportage kan, aangevuld met enkele tekeningen van het bouwwerk, prima als basis dienen voor de toets aan het Bouwbesluit. Naar aanleiding van de tweede fase zal het standaard rapportage format nog wel worden uitgebreid met een overzicht (samenvatting) van aandachtspunten voor de uitvoering en later aan te leveren gegevens en bescheiden.

3.2.1 Resultaten real life proeven

Uit het eindgesprek met de gemeente Heerlen en de toetsers bleek het volgende:

- De gemeente was zeer te spreken over de compleetheit van de aangeleverde stukken en over de volledigheid van de toets.
- In het gesprek bleek dat sommige formuleringen in de toetsrapportage te vrijblijvend waren. Dit probleem werd vooral veroorzaakt door de onervarenheid van de toetsers. Deze bleek een andere interpretatie te hebben van de reikwijdte van zijn oordeel. Het ging met name om formuleringen als “moet nader bepaald worden”.
- De methodiek van het Toetsingsprotocol CKB wordt door zowel gemeente als private toetsers gezien als een goed instrument om afspraken te maken over de reikwijdte van toets.
- De gemeente kan zonder meer op basis van de huidige toetsrapportage vergunning verlenen. De in de rapportage weergegeven informatie wordt voldoende geacht om het bouwplan te kunnen beoordelen.

Uit het eindgesprek tussen de toetsers, de gemeente Dalfsen en VROM is het volgende gebleken:

- De gemeente was zeer te spreken over de toetsrapportage. De rapportage is uitgebreid, helder en goed onderbouwd. De gemeente kan zonder meer op basis van de huidige toetsrapportage vergunning verlenen. De in de rapportage weergegeven informatie wordt voldoende geacht om het bouwplan te kunnen beoordelen.
- Bij het toetsen zijn alleen de antwoorden Ja, Nee en NVT mogelijk. Zowel de gemeente als de toetsers zouden graag nog een antwoord kunnen kiezen waaruit blijkt dat sprake is van gelijkwaardigheid.
- De ontvankelijkheidstoets is in meer detail uitgevoerd dan strikt noodzakelijk volgens Besluit indieningsvereisten aanvraag bouwvergunning (Biab). Eigenlijk is in meer detail gekeken naar de gegevens die noodzakelijk zijn voor het kunnen toetsen van alle aspecten. Hierdoor kunnen gegevens die later in het toetsproces nodig zijn al voor de toets worden opgevraagd en dat levert een aanzienlijke tijdswinst.
- De methodiek van het Toetsingsprotocol CKB wordt door zowel gemeente als private toetsers gezien als een goed instrument om afspraken te maken over de reikwijdte van toets. Gemeente en toetsers vinden, op een enkel verschil na, dezelfde punten. De toetsers toetsen op een aantal punten op een hoger niveau, waardoor meer ‘fouten’ worden gevonden.
- Als onderdeel van het proces van gecertificeerd toetsen wordt het feit genoemd dat de toezichthouders niet meer betrokken zijn bij het vooroverleg en de toets. Zij zullen zich dus voorafgaand aan de buitencontrole in moeten lezen in het dossier. Zeker met het oog op extra aan te leveren stukken moeten goede afspraken worden gemaakt over het verloop van het proces.

Uit het eindgesprek tussen de toetsers, de gemeente Moerdijk en VROM is gebleken dat:

- De ontvankelijkheidstoets leidt tot een zelfde oordeel over het ontbreken van stukken
- Gemeente en toetsers toetsen op een vergelijkbare wijze en komen tot een zelfde oordeel.
- Op basis van de toets door de private partij is één bouwplan inmiddels vergund. Over het tweede bouwplan was inhoudelijk overeenstemming tussen toetsers en gemeente. De aanvraag (tweede fase) bleek (toets gemeente) echter af te wijken van de vergunning fase 1 en is opnieuw integraal ingediend.

4 Conclusies en vervolgvragen

Samenvattend kunnen de volgende hoofdconclusies worden getrokken uit de resultaten van de eerste en tweede fase van de praktijkproef:

- Private partijen zijn goed in staat om bouwplannen op een kwalitatief gelijkwaardig wijze te toetsen als gemeenten. Zij zijn geneigd meer in detail te toetsen. De methodiek van het Toetsingsprotocol CKB is een goed instrument om afspraken te maken over het te hanteren niveau van toetsing.
- De aangescherpte BRL levert een met de gemeentelijke toets vergelijkbaar niveau van toetsen. De toetsrapportages zijn voor gemeenten een goede basis voor de toets aan het Bouwbesluit.

De toets op het Bouwbesluit volgens BRL 5019 'Bouwplantoetsingen aan het Bouwbesluit' leidt tot een kwalitatief goede Bouwbesluittoetsing door private partijen. Met betrekking tot de wijze waarop de gemeente met de privaat uitgevoerde toets omgaat, is er nog wel een aantal vragen dat beantwoord dient te worden:

1. Hoe kan de (juridische betekenis van de) BRL wettelijk verankerd worden?

De belangrijkste vraag die hierbij aan de orde komt is het helder beschrijven (en eventueel juridisch verankeren) van de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen. Het betreft dan met name de rol van de gemeente als bevoegd gezag en de VI in het kader van het interbestuurlijk toezicht.

Vragen die hierbij beantwoord moeten worden zijn:

- Is het wenselijk en / of noodzakelijk om aanvullende voorwaarden te stellen of kan de certificeringsregeling zonder verder beperkingen worden geïntroduceerd? Één van de punten hierbij is of ontwerpers (architecten, constructeurs, etc) hun eigen ontwerpen mogen certificeren en onder welke voorwaarden dit eventueel is toegestaan.
- Kan en mag een gemeenten meer doen dan controleren of het certificaat voldoet? Zo ja, hoe wordt dit geregeld?
- Hoe verhoudt certificering zich tot handhaving en toezicht? Is een onder certificaat ingediend bouwplan juridisch gezien vergelijkbaar met een door de gemeente getoetst plan? Met andere woorden: is de vergunning leidend of kan worden uitgegaan van rechtstreekse werking van het Bouwbesluit 2003 onder de nieuwe Woningwet?

2. Welke acties komen voort uit de beproeving van certificaten voor leveranciers / bouwers van veelvoorkomende bouwwerken?

3. Wat is te leren uit de eerste praktijkervaringen met de toetsrapportages volgens de BRL?

Deze vragen vormen de basis voor het vervolg van de praktijkproef dat wordt vormgegeven in de derde fase van de proef.